

MUISTIO

Työryhmä: Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040
– Parlamentaarinen seurantaryhmä

Asianumero: VN/34515/2024

Päivämäärä: 6.11.2025

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040 – Parlamentaarinen seurantaryhmä 1/2025

Aika: keskiviikko 22.10.2025 klo 14.30-16:00

Paikka: Eduskunta, eduskuntaravintolan kabinetti ja etäyhteys

Osallistujat:

Kansanedustaja Maaret Castrén, Kokoomuksen eduskuntaryhmä, puheenjohtaja
Kansanedustaja Jaana Strandman, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä, varapuheenjohtaja (klo 14.50 asti)
Kansanedustaja Oskari Valtola, Kokoomuksen eduskuntaryhmä
Kansanedustaja Eeva-Johanna Eloranta, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä (klo 15 asti)
Kansanedustaja Matias Mäkynen, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä (klo 15.35 asti)
Kansanedustaja Hanna Kosonen, Keskustan eduskuntaryhmä
Kansanedustaja Pia Lohikoski, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä
Kansanedustaja Veronika Honkasalo, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä (varajäsen)
Kansanedustaja Sandra Bergqvist, Ruotsalainen eduskuntaryhmä (etänä) (klo 15.30 asti)
Kansanedustaja Päivi Räsänen, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä (15.30 asti)

Muut osallistujat:

Kansanedustaja Atte Harjanne, vihreä eduskuntaryhmä (klo 15.30 asti)
Kansanedustaja Sara Seppänen, Perussuomalainen eduskuntaryhmä (klo 15.10 asti)
Maria Yli-Jama (puheenjohtajan eduskunta-avustaja)

Pysyvät asiantuntijat:

johtaja Erja Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
johtaja Jonna Korhonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
ylivohtaja Sirkku Linna, opetus- ja kulttuuriministeriö

Sihteeristö:

opetusneuvos Riina Vuorento, opetus- ja kulttuuriministeriö
erityisasiantuntija Markus Ylimaa, opetus- ja kulttuuriministeriö

Este:

Kansanedustaja Ari Koponen, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä
Kansanedustaja Inka Hopsu, Vihreä eduskuntaryhmä

Asialista

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja Castrén avasi kokouksen klo 14.30

Päätös: Todettiin osallistujat.

2. Pöytäkirjantarkastajien valinta

Puheenjohtaja Castrén

Päätös: Edustajat Valtola ja Lohikoski valittiin pöytäkirjantarkastajaksi.

3. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

Ylijohtaja Sirkku Linna.

Esitys: Käydään keskustelu korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiosta vuoteen 2040 ja sen tueksi tarvittavista tavoitteista.

Päätös: Merkittiin käyty keskustelu tiedoksi. Ylijohtaja Sirkku Linna alusti visiotyön valmistelusta. Kokousta edeltävänä päivänä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040-ohjausryhmä kävi myös keskustelun visiotyöstä ja vision tavoitteista. Seurantaryhmän ylijohtaja Linna kutsui alustuksessaan keskustelemaan siitä, millaisia tavoitteita visiossa tulisi olla. Toimenpiteiden muotoiluun siirrytään, kun vision tavoitteet ovat valmistuneet.

Seurantaryhmä keskusteli 4 % T&K-intensiteetin ja 50 % korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuuden tavoitteista ja niiden merkityksestä. Molempia tavoitteita pidettiin edelleen relevantteina. Keskustelussa nousi esille myös, että 50 % sijaan koulutustason tavoite voitaisiin asettaa myös ylemmäksi. Esitettiin tavoitetta maailman parhaista ja hyvinvoivimmista opettajista ja opiskelijoista ja kouluttamista maailman, elämän ja yritysten tarpeisiin. Sivistyksen vaaliminen nähtiin tärkeänä ja läpikulkevana tavoitteena - korkeakoulutuksen tulee tuottaa laaja-alaisesti sivistyneitä kansalaisia.

Koulutustason noston tavoitteen saavuttamisen kannalta pidettiin tärkeänä, että useampi Suomessa korkeakouluopinnot suorittanut kansainvälinen opiskelija työllistyisi Suomeen. Rakenteita tulisi kehittää niin, että ulkomaille lähtevät opiskelijat palaavat ja ulkomaiset osaajat jäävät Suomeen. Seurantaryhmä keskusteli myös tarpeesta lisätä toisen asteen ammatillisen koulutuksen tutkinnon suorittaneiden osuutta korkeakouluopinnoissa. Tämän tueksi nähtiin tarvittavan korkeakouluvalmiuksia vahvistavia toimia sekä perus- ja toisen asteen koulutuksen vahvistamista. Koulumaisuus ja yhteisöllisyys nostettiin esille laatua tukevana tekijöinä. Keskustelussa tunnistettiin myös väestöpoliittiset haasteet ja koulutuksen periytyvyys. Pienenevät ikäluokat vaikuttavat koulutuspolkujen rakenteisiin.

Korkeakouluissa tehtävän tutkimuksen osalta korostettiin perustutkimuksen ja laaja-alaisuuden merkitystä tulevaisuuskestävyyden elementtinä. Emme tiedä, mistä tulevaisuuden murrokset ja mahdollisuudet nousevat ja millaisia osaamisia niissä tarvitaan.

Seurantaryhmän jäsenet korostivat myös laadun merkitystä niin koulutuksessa kuin tutkimuksessa. Myös rahoitusmallien tulisi tukea laatua ja autonomiaa. Suomen vetovoimaisuuden säilyttämiseksi tarvitaan laadukasta tutkimusta ja opetusta. Keskustelussa korostettiin tarvetta kertoa enemmän Suomen vahvuuksista, osaamisalueista ja huippututkimuksesta. Korkeakoulujen roolia demokratiakehityksen tukena korostettiin. Riippumaton ja pitkäjänteinen rahoitus nähtiin akateemisen vapauden edellytyksenä, myös tutkijoiden suojaaminen poliittisilta ja muilta vaikutuksilta nousi esiin.

Seurantaryhmä jatkaa keskustelua vision tavoitteista seuraavassa kokouksessaan. Esille nousi myös tarve asiantuntijakuulemiseen akateemisesta vapaudesta ja sen mittareista.

4. Seurantaryhmän työsuunnitelma

Ylijohtaja Sirkku Linna

Esitys: Hyväksytään seurantaryhmän työsuunnitelma.

Päätös: Suunnitelma hyväksyttiin.

Todettiin luonnokseen edellisen kokouksen jälkeen tehdyt muutokset. Muita muutoksia ei esitetty.

Pöytäkirjan tarkastaminen

Pöytäkirjantarkastajaksi valitut kansanedustajat Valtonen ja Lohikoski ovat hyväksyneet pöytäkirjan sähköpostitse. Hyväksymisen dokumentoivat sähköpostit on arkistoitu Vahvaan.

Liitteet:

Liitteet:

Kohta 3: Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040 (pdf)

Kohta 4: Parlamentaarisen seurantaryhmän työsuunnitelma (pdf)

Kohta 5: Tulosityhteenvedo verkkokuulemisesta maaliskuu 2025 (pdf)

Kohta 5: Tulosityhteenvedo verkkokuulemisesta syyskuu 2025 (pdf)